

CITĀDI

Žurnāls A12

LATVISSKAIS

ŽURNĀLA A12

CEĻS UZ LATGAL

Īss projekta apraksts

Projekta īstenotājs - SIA 5 labas ziņas

Projekta mērķis - Latgales reģiona identitātes stiprināšana, valodas un rakstības saglabāšana, kultūrvides daudzveidības atspoguļošana, veidojot rubrikas latviešu/latgaliešu valodā ilggadējā kultūras periodikā

Izdoti četri žurnāla *A12* numuri

projekta uzdevumi

Rubrika
Vydspus

02

Rubrika
Cilvēks un
viņa iela

03

Rubrika
Muzyka

04

Latgaliešu
rakstu
valodas
attīstība

m

Žurnāla A12
pieejamība
plašam
lasītāju
lokam

06

Latgales
identotātes
attīstība un
saglabāšana

vydospus

Veronika Dundure

Latgaliskuo vīta sabīdreībā myusu dīnuos ir daudz radzamuoka nakai ituo godu symta suokumā. Tī lels nūpalns ari cytom navaļstiskajom organizacejom, muzikim, kas nav beidušīs publiski runuot latgaliski na tik Latgolā, bet ari Reigā, tai pamudynojuūt tū dareit ari cytus. Preteja tendence vārojama sātuos – Veronika kai školuojuoja secynoju, ka vacuoki ar sovim bārnim aizviņ mozuok sasarunoju latgaliski.

Vydspus

Aija Beate
Rjabovska

Latgaliskais kods ir
kaut kas debešķīgs.
Man ir prieks tajā
būt, sevi apzināties
un lepoties ar to...

Konstantīns Bindjū

Mani šeit mīl. Es esmu ļoti bagāts, jo man ir divas dzimtenes. Bērzgales pagasta pārvaldes vadītājs Arvīds Dunksis teic, ka esmu īsts mūsējais, bērzgalietis. Kad esi jauns, nesaproti, cik dzimtene svarīga, bet gadiem ejot ļoti gribas atgriezties dzimtajā pusē. Mans brālis Karpatos domā, ka man šeit labāk klājas, kā viņam. Bet man ļoti gribas aizbraukt uz Karpatiem.

Vydspus

Evita Zaremba- Kriģere

Tās dziesmas, kuras apkopāju, ir salīdzinoši jaunas, saistās ar pagājušā gadsimta sākumu un vidu, pārceļojušas no viena novada uz otru. Manā izpratnē unikalitāte ir izloksnēs, kas ir šeit. Te katrā ciemā ir sava izloksne. Man liekas, ka jā saglabā izloksnes. Ja sakām, ka jābūt tikai latgaliešu rakstu valodai, tad daudz kas pazūd. Tas nebūtu pareizi.

Muzyka

Ilze Broka

Ja ir cilvēks, kurš pulcina un aizrauj, kuram padodas, tad viss notiek arī laukos. Tukšā vietā ir ļoti grūti sapulcināt arī pilsētā. Laukos, ja ir vadītājs vai pulciņš, kurš mēģina noturēt tradīciju, tad viss notiek.

Muzykā

Ilmārs Dreļs

Būt deju svētku virsvadītājam ir liels prieks un pagodinājums, ka tevi paņem, paņem tavas dejas svētkiem un dot tās izdejojot Daugavas stadionā.

Muzyka

Sarmīte Stapule

. Dancošanas process ir nepārtraukts, arī aizbraucot uz Rīgu vai ārzemēm, ja ir pieradis dancot, meklē iespējas to īstenot jaunā kolektīvā.

SEPTIŅU LATGALES IELU UN TO NOSAUKUMU ATŠĶIRĪGIE LIKTEŅI

Rūpīgi izpētot visu Latgales pilsētu un arī lielāko ciemu kartes, man izdevās atrast tieši simts pilsētvides objektus – 98 ielas un 2 laukumus, kas nosaukti reālu vēsturisku personību vārdos. Tas veido aptuveni 8 procentus no Latgales urbanonīmu kopskaita – visvairāk personvārdos nosaukto urbanonīmu ir Daugavpilī (24), kam seko Rēzekne (21), Ludza (13), Krāslava (11), Līvāni (6), Preiļi (5) un Malta (5). Interesanti, ka Viļakā un Augšdaugavas novada Sēlijas pusē esošajā Subatē nav nevienas ielas, kas būtu nosaukta kādas personas vārdā, savukārt Ilūkstē, Varakļānos, Viļānos un Zilupē ar savu ielu pagodināts ir tikai Rainis.

IELU UN NOSAUKUMU LIKTEŅI

Kā pozitīvu piemēru var minēt šādus Latgales pilsētu urbanonīmus: Daugavpili – Mihoelsa, Pumpura un Akadēmiķa Graftio ielas (interesanti, ka Daugavpili pagaidām nav pilsētas atpazīstamākā mūslaiku zīmola Marka Rotko ielas)

...ejumu pa Lat- n šoreiz noslēg- staigāsīm divas iz paralēlas ie- un Stroda ielu. opīga – abas ie- udzas ezera un āpjas kalnā uz z atdurās attie- pilsētas parku ziju. Stroda iela nesteidzīgā soli- nūtēs, savukārt tiek ar 7 minū- gas. Arhitekto- interesantāka, ašova iela – vēl māju numerācija beidzas ar skaitli 45.

Rekašova ielā atrodas Ludzas luterāņu baznīca – tās tagadējā ēka šogad svin savu 150 gadu jubileju. Padomju laikā baznīcai tika nojaukts tornis un telpās iekārtots novadpētniecības muzejs, kas vēlāk transformējās par sporta zāli. Kā esmu ievērojis – no sarkaniem ķieģeļiem būvētais un vizuāli as- kētiskais dievnams allaž ir slēgts, un par to nav jābrīnās, jo Ludzas luterāņu draudzē aktīvi darbojas vien pāris desmiti locekļi.

Viena stāva koka māja uz Rekašova un Tiņanova ielas ir pabeigta, bet vēl ilgi pirms pārdēvēšanas 1988. gadā daudzi ludzānieši to saucaši vienkārši par Daktera ielu.

Aņisims Rekašovs Ludzas pilsētai ir gluži kā Klāra Kondrova Maltai – nodzīvojis 97 gadus ilgu mūžu, 86 (!) gadu vecumā kļuvis par Ludzas apriņķa slimnīcas vadītāju. Dzimis 1859. gadā Gomeļā – tagadējā Baltkrievijas teritorijā, 1883. gadā ieguva ārsta diplomu Maskavas Universitātē, kur studējis kopā ar krievu literatūras klasiķi Antonu Čehovu.

Tiņanova muzeja 30-gadei veltīts buklets. Materiāls no Latgales Kultūrvēstures muzeja krājuma.

ANĪSIMS REKAŠOVA UN IVANA STRODA IELAS LUDZĀ

Ludza, neapšaubāmi, ir viena no ainaviski krāšņākajām, fr...

esmu paveicis neko tādu, lai piešķirtu tam jebkādu pamatojumu. Lai gan – Sanktpēterburgā ir **Matisova sala**, ko ar kontinentu pāri Prjažkas upītei savieno 40 metrus garais un 10,5 m platais no dzelzs konstrukcijām veidotais Matisova tilts. Uz šīs salas ir Matisova šķērsiela un trīszvaigžņu viesnīca "Matisov Domik", kurā savulaik esmu nakšņojis. Mēģināju noskaidrot šī urbanonīma nosaukuma izcelsmi – izrādās, ka savulaik uz salas esot bijušas veidzīrnava, kas piederējusi Matisam. Šis viedro izcēlums, uzrādējot esot bijis draugs ar Vēneri I un tādējādi izveidojis šo ievērojamu – no tā arī radies salas nosaukums un pārējie ar Matisovu saistītie urbanonīmi Krievijas Ziemeļu galvaspilsētā.

Mēģināju atcerēties visu to ielu nosaukumus, kurās dzīves laikā ir sanācis apmesties, un izveidojās gana interesanta aina – iesaku arī žurnāla "A12" lasītājiem izveidot savu dzīvesvietu **ciļtskoku**. Pasaulē nācu Viļānu slimnīcā, kura tolaik atradās **Gagarina ielā**, – 20. gadsimta 60. gados kosmosa iekarojumi bija modē visā Padomju Savienībā un tās satelīvalstīs. Daudzās pilsētās, arī Latgalē, kāsēnes pēc zvaigžņu lietus saradā Gagarina, Titova, Tereškova un citu kosmiskās telpas okupantvārda nosauktās ielas. Starp citu līdz pat šai dienai Latvijā ir saglabājušās četras Kosmonautu ielas – trīs no tām atrodas tieši Latgalē – Rēzeknē, Preiļos un Varakļanos, savukārt izteikti latviskajās Talsos ir pat 9. maija iela – lai kam gan nosaukta (pārsaukta) pēdējo Eiropas dienai.

Padomju ideoloģiskās frontcīnītāji sludināja, ka komunistcēlājiem tāda lokālpatriotisma pausme kā pieturēšanās pie i vēsturiskajiem nosaukumiem vien atkalrādīties raklīte...

Rēzeknes pilsēta savā laikā bija pilsētas... laikā valdošajai ideoloģijai bija nosauktas dažādu varoņu vārdos – savus iepriekšējos vai arī jaunus nosaukumus šīs ielas ieguva Atmodas laikā 90. gadu sākumā.

Antona Bungas (1920–1943) iela – padomju partizānu kustības dalībnieks. Tagad – **Franča Kempa iela**.

Lizas Čaikinas (1918–1941) iela – padomju partizānu kustības dalībniece. Tagad – **Grāvju iela**.

Oļega Koševoja (1926–1943) iela – komjauniešu pagrīdes organizācijas "Jaunā gvarde" komisārs II pasaules kara laikā. Tagad – **Vilhelma Purvīša iela**.

Otomāra Oškaina (1904–1947) iela – Sarkanās Armijas partizāns, Padomju Savienības varonis. Tagad – **Slimnīcas iela**.

Joņa Zvidra (1895–1920) iela – Padomju Latvijas revolucionārās kustības aktīvs dalībnieks, dēvēts par pirmo Latgales komjaunieti. Tagad – **Viļānu iela**.

Interesanti, ka Rēzeknē uz Brīvības un Viļānu ielas stūra atrodas 1971. gadā atklātais J. Zvidra piemineklis – bīste, kura apkārtne izveidots neliels skvērs. Ar stilīgu naģeni uz galvas un caururbjošu skatienu varonis vēl joprojām lūkojas uz vietējiem saulesbrāļiem, kuriem skvērs ir iemīļota pulcēšanās vieta.

Kopš 1982. gada Rēzeknē tiek rīkotas Starptautiskās literāri zinātniskās konferences "Tiņanova lasījumi", bet pilsētas 6. vidusskolā savulaik tika izveidots J. Tiņanova muzejs. 1964. gadā bijusi tās krustojumam ar Varoslavāna ielu klāja bruģis un pirms kara šeit pārsvarā dzīvoja ebreji. Padomju laikā iela ieguva asfalta segumu, bet 1961. gadā tās galā – karā sagrautās Rēzeknes Ebreju valsts bibliotēkas vietā – tika uzcelts

IELU UN NOSAUKUMU LIKTEŅI

Kā pozitīvu piemēru var minēt šādus Latgales pilsētu urbanonīmus: Daugavpili – Mihoelsa, Pumpura un Akadēmiķa Graftio ielas (interesanti, ka Daugavpili pagaidām nav pilsētas atpazīstamākā mūslaiku zīmola Marka Rotko ielas)

Rēzeknes pilsētā 1920.–1943. gada laikā valdošajai ideoloģijai bija nosauktas dažādu varoņu vārdos – savus iepriekšējos vai arī jaunus nosaukumus šīs ielas ieguva Atmodas laikā 90. gadu sākumā.

Antona Bungas (1920–1943) iela – padomju partizānu kustības dalībnieks. Tagad – **Franča Kempa iela**.

Lizas Čaikinas (1918–1941) iela – padomju partizānu kustības dalībniece. Tagad – **Grāvju iela**.

Oļega Koševoja (1926–1943) iela – komjauniešu pagrīdes organizācijas "Jaunā gvarde" komisārs II pasaules kara laikā. Tagad – **Vilhelma Purviša iela**.

Otomāra Oškaina (1904–1947) iela – Sarkanās Armijas partizāns, Padomju Savienības varonis. Tagad – **Slimnīcas iela**.

Joņa Zvidra (1895–1920) iela – Padomju Latvijas revolucionārās kustības aktīvs dalībnieks, dēvēts par pirmo Latgales komjaunieti. Tagad – **Viļānu iela**.

Interesanti, ka Rēzeknē uz Brīvības un Viļānu ielas stūra atrodas 1971. gadā atklātais J. Zvidra piemineklis – bīste, kura apkārtne izveidots neliels skvērs. Ar stilīgu naženi uz galvas un caururbjošu skatienu varonis vēl joprojām lūkojas uz vietējiem saulesbrāļiem, kuriem skvērs ir iemīļota pulcēšanās vieta.

Tiņanova muzeja 30-gadei veltīts buklets. Materiāls no Latgales Kultūrvēstures muzeja krājuma.

Kopš 1982. gada Rēzeknē tiek rīkotas Starptautiskās literāri zinātniskās konferences "Tiņanova lasījumi", bet pilsētas 6. vidusskolā savulaik tika izveidots J. Tiņanova muzejs. 1964. gadā bijusi

tās krustojumam ar Varslāvna ielu klāja bruģis un pirms kara šeit pārsvarā dzīvoja ebreji. Padomju laikā iela ieguva asfalta segumu, bet 1961. gadā tās galā – karā sagraudās Rēzeknes Ebreju valsts izglītības vieta – tika uzcelts

ANĪSIM REKAŠOVA UN IVANA STRODA IELAS LUDZAS PĪLSĒTĀ

Ludza, neapšaubāmi, ir viena no ainaviski krāšņākajām, f

Veidojumu pa Latgali šoreiz noslēgtaistīgās divas ielas un Stroda ielu. opīga – abas ielas atrodas kalnā uz z atdurās attiecībā pilsētas parku ziņu. Stroda iela nesteidzīgā solīnūtēs, savukārt tiek ar 7 minūtes. Arhitektoniskā, interesantā, Rekašova iela – vēl māju numerācija beidzas ar skaitli 45.

Rekašova ielā atrodas Ludzas luterāņu baznīca – tās tagadējā ēka šogad svin savu 150. jubileju. Padomju laikā baznīcai tika nojaukts tornis un telpās iekārtots novadpētniecības muzejs, kas vēlāk transformējās par sporta zāli. Kā esmu ievērojis – no sarkaniem ķieģeļiem būvētais un vizuāli asķētiskais dievnams allaž ir slēgts, un par to nav jābrīnās, jo Ludzas luterāņu draudzē aktīvi darbojas vien pāris desmiti locekļi.

Viena stāva koka māja uz Rekašova ielas, kas pirms pāris desmitiem tika pārbūvēta, bet vēl ilgi pirms pārbūvēšanas 1988. gadā daudzi ludzānieši to saukuši vienkārši par Daktera ielu.

Aņisims Rekašovs Ludzas pilsētai ir gluži kā Klāra Kondrova Maltai – nodzīvojis 97 gadus ilgu mūžu, 86 (!) gadu vecumā kļuvis par Ludzas apriņķa slimnīcas vadītāju. Dzimis 1859. gadā Gomeļā – tagadējā Baltkrievijas teritorijā, 1883. gadā ieguva ārsta diplomu Maskavas Universitātē, kur studējis kopā ar krievu literatūras klasiķi Antonu Čehovu.

esmu paveicis neko tādu, lai piešķirtu tam jebkādu pamatojumu. Lai gan – Sanktpēterburgā ir **Matisova sala**, ko ar kontinentu pāri Prjažkas upītei savieno 40 metrus gara un 10,5 m plata no dzelzs konstrukcijām veidots Matisova tilts. Uz šīs salas ir Matisova šķērsiela un trīsziņģu viesnīca "Matisov Domik", kurā savulaik esmu nakšņojis. Mēģināju noskaidrot šī urbanonīma nosaukuma izcelsmi – izrādās, ka savulaik uz salas esot bijušas veidzīrnavas, kas piederējušas Matissam. Šis viedro izcelsmes izrādējies esot bijis draugs ar Vēneri I un tādējādi izcelsmes cēloni būtu – no tā arī radies salas nosaukums un pārējie ar Matisovu saistītie urbanonīmi Krievijas Ziemeļu galvaspilsētā.

Mēģināju atcerēties visu to ielu nosaukumus, kurās dzīves laikā ir sanācis apmesties, un izveidojās gana interesanta aina – iesaku arī žurnāla "A12" lasītājiem izveidot savu dzīvesvietu ciltskoku. Pasaulē nācu Viļānu slimnīcā, kura tolaik atradās **Gagarina ielā**, – 20. gadsimta 60. gados kosmosa iekarojumi bija modē visā Padomju Savienībā un tās satelīvalstīs. Daudzās pilsētās, arī Latgalē, kāsēnes pēc zvaigžņu lietus saradā Gagarina, Titova, Tereškova un citu kosmiskās telpas okupantvārda nosauktas ielas. Starp citu līdz pat šai dienai Latvijā ir saglabājusies četras Kosmonautu ielas – trīs no tām atrodas tieši Latgalē – Rēzeknē, Preiļos un Varakļanos, savukārt izteikti latviskajās Talsos ir pat 9. maija iela – lai kam gan nosaukta (pārsaukta) pēdējo Eiropas dienai.

Padomju ideoloģiskās frontcīnītāji sludināja, ka komunistcēlājiem tāda lokālpatriotisma pausme kā pieturēšanās pie ievēsturiskajiem nosaukumiem vien atkalrādījis, raklīte

PROJEKTA PUBLICITĀTE

Žurnāla A12 mājas lapa www.a12.lv - informācija par jauno numuru un ieskats publicācijās.

Žurnāla A12 sociālie tīkli

Latgales Reģionālās TV sižets par Latgales Kultūras programmas projektu

Jaunā numura relīzes vietējās avīzēs - Brīvā Daugava, Vaduguns, Rēzeknes Vēstis, Ludzas zeme, Ezerzeme, Latgales Laiks

Paldies Latgales Kultūras programmai 2022 par atbalstu

